

CERKVENI GLASBENIK.

Organ Cecilijinega društva v Ljubljani.

Izhaja po enkrat na mesec in velja za celo leto z muzikalno prilogo vred 4 krone,
za ude Cecilijinega društva in za cerkve ljubljanske škofije 3 krone.

Uredništvo v Alojzijevišču, upravništvo v Marijanišču.

Po drugi ljubljanski škofijski sinodi.

Toliko napačnega mnenja se je o malokateri stvari slišalo in se še sliši zlasti po sinodi kakor o blagoslovu s presv. Rešnjim Telesom. Ker se je bati, da bi se kljub vsem odredbam, ki temelje na rimskem obredniku (*Rituale Romanum*) in na starodavni navadi ljubljanske škofije marsikaj kot zapovedano smatralo, kar ni, ali celo na novo uvedlo, za kar nimamo nikakih pravic — zato naj naš list obred pri blagoslovu natančno pojasni.

Glede blagoslova po rimskem obredu, ki naj se pri bolj slovesnih prilikah daje,¹⁾ so sledeče misli napačne:

1.) Menda skoro brez izjeme vsi organisti in drugi glasbeniki in neglasbeniki mislijo, da se mora po rimskem obredniku med izpostavljanjem Najsvetejšega peti kitica: *O salutaris hostia*, ali k večjemu da bi se smela peti še kitica: *Pange lingua*. — To ni nikjer ukazano, v nobenem dekretu, ritual seveda tudi o tem ničesar ne ve. Torej sploh ni ukazano kaj peti; dovoljeno, se zdi, je pa. Kongregacija za sv. obrede (S. R. C.) je namreč izjavila, da se petje pri izpostavljanju Najsvetejšega more dovoliti le s škofovim dovoljenjem.²⁾ Ker je pri nas že starodavna navada, da se po vsej škofiji³⁾ pri izpostavljanju Najsvetejšega poje kaka pesem v domačem jeziku na čast presv. R. Telesu (Sveto, i. dr. blagoslovne ali obhajilne), zato smemo brez dvoma to dovoljenje oz. navado obrniti tudi na blagoslov, kadar se deli po rimskem obredu.

¹⁾ *Synodus dioec. Labac. II. str. 36. ad c).*

²⁾ *San Marco, 22. Martii 1862. Gl. Auer: Entscheidungen d. hl. Riten-Kongregation etc. str. 56 ad XIV.*

³⁾ Vendar se pa ta navada splošno ne smatra kot obvezna, ampak fakultativna: če je prilika, se poje, če ne, se pa samo orgla zlasti pred mašo, pa tudi pri popol-danski službi božji.

Ker je torej samo dovoljeno peti, zato se petje pri izpostavljanju lahko opusti, ni treba nič peti; če se pa kaj poje, je pa najboljše, če se poje v narodnem jeziku in sicer katerakoli pesem na čast presv. R. Telesu. V narodnem jeziku pa zato, ker nam naša sinoda naravnost ukazuje, kjer je sploh dovoljeno (razen pri petih mašah), posebno pa pri ljudskih pobožnostih peti v narodnem jeziku.¹⁾

2.) Po rimskem blagoslovu menijo, da se mora peti 116. psalm *Laudate Dominum omnes gentes...* Napačna misel! Ni nikjer take zapovedi. Prav zato bi morali po intencijah naše sinode, če po blagoslovu kaj pojemo, peti v slovenskem jeziku. Saj je z blagoslovom, tudi če se vrši po rimskem obredu, liturgični akt končan. Zapoje se lahko katerakoli pesem: na čast presv. R. T. ali Marijina ob njenih praznikih, šmarnicah, shodih Marijinih družb itd. ali na čast kakemu svetniku, zlasti če je rimski blagoslov po peti maši, ki se priljubljena pesem na čast svetniku med njo ni smela peti. Tako se ljudstvu ne bo treba hudovati, češ: še na čast župnemu zavetniku, patronu je niso peli!

Kratko torej: med izpostavljanjem ali nič ali (v zmislu sinode²⁾ v narodnem jeziku; po blagoslovu: ali nič ali (istotako v zmislu sinode) katerakoli slovensko. Če bi se že kdo ne mogel odreči 116. psalmu, (ki se — ne bodi nam oponošeno — kolikor se je dalo dognati — povsodi primeroma jako slabo, okorelo, mrtvo, ponekodi celo neokusno, skoroda fantovsko poje) — ta naj poje ta psalm v slovenskem prevodu!

Po odpeti oraciji naj zavlada po cerkvi absolutni mir; tudi organist in orgle naj ne motita tiste svete tihote, ki se v njej tako lepo izraža pripravlanje vernih src na bližajoči se blagoslov. Ta mir je tako dragocen, da vsak šum, zlasti pa neokusno brbljanje po orglah, ki se izvečine čuje po naših cerkvah, naravnost vpije po zdravniku, ki bi to rano izžgal. To kratko pavzo med oracijo in blagoslovom je silno težko z orglami dostojno izpolniti.³⁾ Zato naj se z ničvredno šušmarijo nikar ne skruni sveti trenutek! Vse naj molči, ko se Bog pripravlja, da izgovori nad nami svoj sveti blagoslov!⁴⁾

¹⁾ Synod. l. c. str. 42. ad f) (in 182. f). Da je pri petih mašah od l. 1908. indirektno prepovedano peti med izpostavljanjem, o tem ob drugi priliki.

²⁾ Seveda s tem ne trdim, da je strogo prepovedano peti med izpostavljanjem ali po blagoslovu latinsko pesem — za samostane, zavode, kjer verniki umejo latinščino, je to zlasti upravičeno — toda če se poje kdaj latinski, naj se ne poje vedno ena in ista skladba, en in isti tekst! To je pendanterija in živa dolgočasnost! Kaj takega zahtevati ali celo ukazovati, je prav sama samovoljnost.

³⁾ Sam záse moram priznati, da se mi to še nikdar ni posrečilo; nisem bil nikdar zadovoljen z lastno fantazijo, pa tudi s preludiji najboljših mojströv ne — jih ni primernih! Prav zato sem nadaljne poizkuse popolnoma opustil. Pa tudi najboljšim organistom — kar sem jih slišal v Ljubljani in po deželi — se še ni tako posrečilo, da bi ne bili tega trenutka motili.

⁴⁾ Več dekretov je, ki zahtevajo popolno tihoto med blagoslovom. Nobeden sicer ne govori naravnost, da bi se ta kratka pavza ne smela izpolniti z orgljanjem, toda iz marsikaterega se da sklepati, da naj bi po odpeti oraciji zavladal sveti molk po cerkvi.

Blagoslov s petjem v domačem jeziku. Ta obred blagoslova v rimskem ritualu nima mesta. Toda ker je po naših deželah že od davnih časov v navadi, pa ne le pri nas — po vsej Avstriji in Nemčiji! — zato je upravičen, postaven (*jure consuetudinario*).¹⁾ Tudi se Rim ni nikdar proti njemu izrekel, dasi ga dobro pozna: torej ga tacite (molče) priznava. Tolerirala ga je Cerkev celo takrat, ko so dekreti kongregacije za sv. obrede (S. R. C.) še naravnost prepovedovali peti v ljudskem jeziku pred izpostavljenim Najsvetejšim.²⁾ Odkar je pa kongregacija za sv. obrede l. 1864.³⁾ in vnovič l. 1882.⁴⁾ izjavila, da se sme pred izpostavljenim sv. Rešnjim Telesom peti v narodnem jeziku, od tedaj pač najstrožji latinizator ne more imeti prav nobenega pomisleka proti temu starodavnemu obredu.

Poleg tega nam pa naša sinoda⁵⁾ naravnost in obvezno⁶⁾ ukazuje, naj se pri manjših slovesnostih blagoslov podeli po odpeti kitici pesmi, v narodnem jeziku.

Zato smo se čudom čudili, da se hoče zanesti v nekatere naše cerkve nekaj čisto novega, česar doslej ni bilo, nov obred, ki nimamo zanj nikjer nobenega razloga. Zahteva se, da bi se po odpeti slovenski kitici blagoslovne pesmi zapel verzikelj in oracija de Sanctissimo (v latinskem jeziku). Čemu so torej sinodalna določila in obvezne zapovedi? Menda za to, da se takoj lahko prelamljajo in se brž lahko zmeda napravi! — To se pravi iz dveh upravičenih obredov napraviti novega neupravičenega, uvesti brez dovoljenja Rima popolnoma nov ritus.

¹⁾ Cfr. Aichner: *Compend. juris eccl.* str. 31. sqq. ad 3. Ta obred ima vse znake, ki jih najstrožji juristi zahtevajo za kako navado, da more dobiti pravico *consuetudinis legitima*e. Zato ga noben partikularni dekret za Neapel — zlasti če ne govori o petju ampak le o molitvah (*preces*) neposredno pred blagoslovom — ne more ovreči, nihče ga samovoljno ne more izpremeniti, le specialni cerkveni zakon naravnost proti temu obredu bi ga mogel odpraviti. Splošna cerkvena postava s pristavkom: *Nulla obstante consuetudine morda* tudi; verjetno pa je, da take starodavne navade niti ta klavzula ne. (Cfr. Bouix: *De princ. j. c. str.* 84; Wernz: *Jus decretal.* str. 260. pri Aichnerju str. 36. sub c in pod črto op. 20.)

²⁾ Zdi se, da je ta blagoslov častit ostanek, trofeja izza časa bojev, ki jih je v nekdanjem rimskoneemškem cesarstvu bojevala katoliška vera s protestantizmom. Ni čuda torej, če se Cerkev ni izrekla proti njemu, saj ta obred ni bil le v cerkvenem duhu ampak naravnost orožje v roki Cerkve proti zavratnim napadom, hinavskemu zavijanju glede narodnostnih pravic v cerkvi in pri službi božji. Zanimiv tema za zgodovinarja, arheologa!

³⁾ De Nicaragua. Die 27. Septembris 1864. Vprašanje se glasi: VII. Utrum tolerari possit . . . consuetudo canendi Hispano idiomate carmina . . . coram exposito Ssmo Sacramento aut in ejus Processionibus . . . ; an potius, quamquam populus moestaretur, evellenda sit? Odgovor: Ad VII. „Attenta consuetudine tolerari posse“.

⁴⁾ Leavenworthien. Die 27. Februarii 1882. Vprašanje III.: Num liceat generaliter, ut chorus Musicorum (id est Cantores) coram Ssmo Sacramento solemniter exposito decantet hymnos in lingua vernacula? Odgovor: Ad III. „Posse; dummodo non agatur de hymnis Te Deum et aliis quibuscumque liturgiis, quae non nisi lingua latina decantari debent.“

⁵⁾ Synod. II. str. 36 ad c.

⁶⁾ Synod. I. c. ad d.

Pravice, nov obred (ritus) uvajati pa nima nihče razen Rima; in če ga uvede — in bodisi kdorkoli (razen papeža ozir. kongregacije) stori to illicite, mala fide (vsaj materialno).¹⁾ — Kako naj pridemo sedaj do tega, da bi zaradi napačno tolmačenega (gl. zg. str. 35. op. 1.) partikularnega dekreta, ki o petju niti ne govori ne — kako naj bi mi zdaj najmanj deset, pravzaprav pa štirideset let brezdvoma mala fide poizkušali contra legem, (zoper splošno cerkveno in partikularno škofijsko postavo) uvajali nov obred? In ta bi mogel dovoljen postati v tem roku le: 1.) če bi se ga oprijela cela škofija in ga 2.) tako vršila, da bi Rim zanj vedel, ga mogel prepovedati, pa bi ga vendar molče toleriral, in 3.) da bi se v duhovščini v teku te dobe splošno poizgubila zavest, da ravna napačno: contra legem et legitimam consuetudinem.²⁾

Ostane torej alternativa: Če se poje 1.) verzikel z oracijo, se morata prej peti kitici Tantum ergo in Genitori (rinski obred) ali pa se poje 2.) v domačem jeziku in se po odpeti kitici podeli blagoslov (jure consuetudinario et particulari positivo); kar se drugega uvede, je illicitum.

Fr. Kimovec.

Gregorianski koral,

njegov postanek, razvoj in uporaba.

(Po svojih predavanjih na poučnem tečaju v Ljubljani spisal dr. Jos. Mantuani.)

(Dalje.)

II.

Prvo dobo krščanske glasbe smemo torej imenovati dōbo tekmovanja in pa stremljenja po edinosti. Koliko časa da je trajala ta dōba, se ne dá z letnicami natančno povedati. A gotovo je, da je bila zmaga grške glasbe okoli l. 300. po Kristu gotova.

Po tem letu napreduje edinost v petju in sicer pod vplivom krščanstva v Egiptu in v Siriji na grški podlagi.

Povod so dali heretični gnostiki Valentin, Bardesan in Harmonij. Sv. Efrem Sirec (†. 376), imenuje Bardesana (Serm. 31) naravnost ustanovitelja sirskega cerkvenega petja. Zgodovinar Sozomen (Hist. eccl. 3, 16) hvali njegova in Harmonijeva nova merila v pesnih ter njih umetniške in lepo zaokrožene napeve, ki so bili torej gotovo grški. Bardesan je ustanovil

¹⁾ Cfr. Aichner l. c. str. 31. 32. pod črto op. 5. Kako se je naš slovenski obred uvedel ali licite ali illicite, tega ne morem za zdaj povedati; zdi se pa da licite; ob času, ko je začel protestantizem nastopati, so imeli škofje še pravico po potrebi obred za svojo škofijo modificirati, prav tako cele provincije ali (kakor pri nas) škofje celega obširnega (rinsko-nemškega) cesarstva. — Pa rečimo, da bi se bil uvedel illicite, vendar je vsled splošne in starodavne navade postal upravičen, to pa zato, ker Rim ni ugovarjal, dasi bi bil lahko, ker ga je dobro poznal; poleg tega se je mala fides (če je sploh kdaj bila) že od pamtiveka poizgubila.

²⁾ Cfr. Aichner l. c.

tudi deški zbor in ga izvežbal v petju, da so peli himne z odraslimi menjevale se v zbornu.

Ker je pa bilo potrebno, da je eden, kot pravimo po domače „naprej“ pel, da je moglo ljudstvo ponavljati, se je kmalu razvilo urejeno antifonično petje, od katerega je ostala intonacija do danes v krščanski cerkvi.

Da se ne mudimo ob podrobnostih, naj omenim le ob kratkem, da vemo tudi o drugih možeh, ki so gojili petje v orientalski cerkvi; tako sv. Efrem Jakob, škof Saruški, Izaak Veliki, Kirillona in dr.

Sila velikega pomena je sv. Efrem, ki je vpeljal oficielno grško-zapadno petje z naglašajočim ritmom v sirske cerkev, kot je dokazal Grimme v svojem spisu: *Der Strophensbau in den Gedichten Ephräms des Syrers* (v. *Collectanea Friburgensia*, II. [1893]).

Efremovi himni in njihovi napevi so se v grškem prevodu hitro udomačili po vseh krščanskih cerkvah, zlasti zato, ker so bili njihovi napevi Grkom znani.

In tukaj, pri tej točki (ok. 350) zastavi druga perioda v razvitku koralu.

V tretjem veku je nastal spis, ki so ga imenovali „Apostolske konstitucije“. Ta sloni na starejših virih in obsega brez dvoma še nekaj ostankov iz apostolske dobe. V teku 4. veka so ta spis izpopolnili. V njem pa nahajamo že lepo urejeno službo božjo in v njej tudi petje. Imenujejo se že cerkveno določeni pevci, ki imajo nalogo, da predpevajo; ljudstvo pa poprime ob koncu predpeva in poje do sklepa. Kadar diakon konča molitev, odgovori vse ljudstvo: „Kyrie eleison“.

Kot smo čuli je bilo popevanje „trikrat svetega“ že ob koncu 1. veka v navadi in papež Sikst I. (132—142) je ta običaj odobril. Njegov naslednik Telesfor (142—154) je pa zaukazal, da naj se poje „Gloria in excelsis“ v božični noči.

Celo nagrobni napisi v katakombah se spominjajo cerkvenega petja in kažejo, da je moralo biti zgodaj urejeno. Za časa papeža Liberija (352—366) je bil pokopan neki diakon Redemptus. Nagrobni napis pravi o njem, da je sladke napeve popeval.

„Dulcia nectares promebat mella canore“ (De Rossi, *inscriptions Christianae urbis Romae* II., 109.)

To so le nekateri podatki, ki se tičejo stvari, katere so bile pred l. 300. polagoma vpeljane.

Velik prevrat je pa nastal, ko je cesar Konstantin I. 312. svojega nasprotnika s pomočjo krščanskih čet premagal in leto pozneje, 313. v Milanu izdal ukaz, da smejo kristjani očitno opravljati službo božjo. Temu ukazu je sledilo še več drugih, dokler ni l. 324. krščanstva razglasil za državno vero.

Smelo lahko trdimo, da se je krščanska liturgija do tega časa razvijala le bolj na znotraj, od tega časa dalje pa v svojih oblikah na zunaj. Množili so se prazniki in spominski dnevi: Vnebohod (v IV. veku), Božič l. 353. ali celó 336, sv. trije Kralji okoli 300, dalje prazniki mučencev, ki so bili v

orientu že v 2. veku v navadi. Ker je vsak tak praznik zahteval posebnih molitev in primernih pesmi, so tudi te hitro naraščale po številu. In ker so bili teksti novi, so morale biti tudi njihove melodije, katerih nihče več ni iskal pri sinagogalnih spevih.

Dalje so začeli kristjani staviti velike in krasne cerkve, ki nam dokazujejo, da je sv. cerkev odločno posegla po tedanji najvišji kulturi: to je po grški. Širom sveta ni nobenega svetišča, zidanega ali postavljenega v starem orientalskem slogu, kaj še v judovskem. Kipi in slikarije na zapadu in na vzhodu so popolnoma v grškem okusu izvršene. V teh novih, bogoslužju namenjenih stavbah so pa tudi že posebej mislili na petje in na pevski zbor.

Postavljali so torej v ladji ograjen prostor za pevski zbor, ki so ga nazivali „pevska šola“ (schola cantorum). Ti prostori so bili prvotno samo podaljšanje prezbiterija za klerike nižjih vrst. Takih „pevskih šol“ imamo še ohranjenih, n. pr. pri sv. Klementu v Rimu ki še danes stoji, v razvalinah pri Saloni pa podrti; vendar stoji še spodnji del zidovja.

Pevski red v službi božji se je v teku 4. veka do cela ustanovil. Sv. Bazilij Veliki piše v pismu z l. 375., v katerem zavrača očitjanje, češ da je vpeljal novotarije: „Gledé psalmov in njihovega popevanja opominjam, da je sedANJI način popevanja v rabi povsod v krščanski cerkvi“ (Migne, Patr. graec. XXXII, v. 764). To se pravi torej, da je bilo liturgično petje takrat vsaj v bistvenih delih povsod, na vzhodu in na zapadu, enotno. Edini sredstvi, s katerima je bilo to doseči, sta bila pa tedaj grški jezik in grški napevi.

Sveti Ambrozij, škof milanski, pa je vpeljal l. 386., ko je bil radi svojega govora zoper krivoverce s svojo občino v cerkvi zaprt in oblegan, popevanje liturgičnega petja po „orientalskem“ načinu v latinskem jeziku (Avgustinus, Confession., IX, 7): „Tunc hymni et psalmi ut canerentur secundum morem orientalium partium institutum est.“ Da so šele od tedaj popevali v latinščini, svedoči Tiro Prosper v svoji kroniki, ker izrečno beleži, da je sv. Ambrozij himne zložil, kateri se niso prej nikdar v latinskih stihih pevali v cerkvah (Migne, Patr. lat., LI. r. 859).

To je sevé tako razumeti, da je to popevanje pač že prej znano bilo, in da ga je sv. Ambrozij takrat le uradno vpeljal.

Kajti to je nemogoče, da bil ta škof ravno takrat začel s tem popevanjem, ko je bil v cerkvi zaprt in oblegan.

Drugo, kar je vpeljal sveti Ambrozij, so bili latinski himni, s katerimi je ljudstvo navdušil. Leta 386. že — torej predno je bil v cerkvi oblegan, — je govoril enkrat zoper krivovernega Avksencija, kateri je tudi trdil, češ da je sveti škof s svojimi himni ljudstvo očaral ali „zacopral“. In temu svetnik ne nasprotuje rekoč: „Ne rečem, da to ni res“ — samo da je moč v tekstu in v napevih, ne pa v kaki čarovniji.

Iz Milana se je latinsko petje z napevi grške glasbe hitro širilo po vsem zapadu in je vplivalo tudi na rimsko liturgijo, ki je bila do konca 3. veka izključno grška, če ne še dalje; beležka v kroniki, ki jo je pisal Tiro Prosper, dokazuje to resnico glede petja in himnov.

S tem činom svetega Ambrozija je postavljena meja počasnemu razvoju in začne se druga smer na novi podlagi. Ta podlaga je pa

- 1) latinski jezik,
- 2) grški napevi in
- 3) izločenje zadnjih ostankov sinagogalnega petja in judovskega vpliva.

Učili so, da je sveti Ambrozij določil štiri tone; nekateri zgodovinarji so šli še dalje in so hoteli določiti, da so bili ti štirje toni le peterostopne lestvice. A za to nimamo prav nobenega dokaza. Gotovo je le, da so njegovi himni v doričnem, frigičnem in eoličnem tonu.

Da je pa nastalo v to mnenje, temu je povod, da sv. Ambrozij ni smatral vseh tonov prikladnih za cerkveno petje, temveč je rabil samo tiste, ki so se mu zdeli dovolj resni.

A koliko tonov je pridržal in koliko zavrgel, tega ne more nihče povedati. V obče se mora le to trditi, da se i po načelu i po sestavu ambrozianski koral nikakor ne loči od gregorianskega. Vse to je temeljito dokazal g. M. D r e v e s v svoji knjigi: Aurelius Ambrosius, der Vater des Kirchengesanges, 1893. (Prim. Cerkv. Glasb. 1893, str 73. nsl., kjer je poročilo o tej knjigi).

Od sv. Ambrozija dalje se je razvijala cerkvena glasba na zapadu na podlagi njegove reforme noter do dôbe sv. Gregorija, torej da rečemo z okroglo letnico, do l. 600. po Kristu.

Reči smemo torej, da se je cerkveno petje takole razvijalo:

1. Apostolska doba (do l. 100). Značaj: precejšen vpliv judovske sinagogalne, torej v bistvu staroegiptovske, po grški ublažene glasbe.

2. Dôba po apostolih. (Približno od l. 100—350). Značaj: Rastoč vpliv grške glasbe.

3. Klasična doba. (Od l. 350—600). Grški vpliv premaga vse druge elemente in jih odstrani iz cerkve. Uvedejo se novo zloženi latinski himni in pesni z grškimi melodijami po sv. Ambroziju. Končno pa vse presnuje sv. Gregor Veliki.

(Dalje prih.)

Cerkvena pesmarica za Marijino družbo.

I. del. Za štiri enake (ženske ali moške) glasove uredil Anton Grum. — Cena 2 K. V Ljubljani 1909. Založila „Katoliška bukvarna“.

Ko sem pred kratkim bral v „Slovencu“, da je izšla omenjena cerkvena pesmarica, me je zelo zanimalo, kakšna je in kakšne pesmi prinaša. Po naslovu sem sodil, da najbrže in predvsem Marijine. Toda motil sem se. Prvi del nima niti ene Marijine pesmi; na vsak način pa lahko sklepamo, da pridejo Marijine pesmi v drugem delu na vrsto.

Naslov se mi ne zdi popolnoma točen, oziroma dodatek „za Marijino družbo“ odveč, ker je gotovo, da bodo po tej pesmarici segli tudi drugi zbori: cerkveni moški zbori sploh, zlasti dijaški, in ne le Marijine družbe. Glede ženskih Marijinih družb sem celo mnenja, da potrebujejo bolj triglasnih nego štiriglasnih skladb.

Pa preidimo k pesmarici sami! Obsega 75 zborov in so po vrsti zastopani sledeči skladatelji: A. Nedved (14 zborov), St. Premrl (3), M. Haydn (7), A. Foerster (10), P. H. Sattner (2), Fr. Schubert (1), M. Budna (2), Gr. Rihar (14), L. Belar (1), Bl. Potočnik (1), B. Kothe (2), I. Pogačnik (1), P. Ang. Hribar (2), I. Oevirk (1), A. Grum (1), D. Fajgelj (2), I. Vogler (1), dr. Fr. Witt (1), H. Volhmar (1) in 8 zborov neznanih avtorjev.

Zbori so večinoma vseobče znani. 16 jih je vzetih iz I. in 7 iz II. dela Foersterjeve cerkvene pesmarice „Cantica sacra“. Zadnji bi bili lahko izostali, ker se II. del Foersterjeve pesmarice itak še dobi. Dobrodošli so pa brezdvomno zbori, vzeti iz I. dela Foersterjeve pesmarice, ki je že pred več leti pošla. Ostali zbori so vzeti deloma iz „Cecilije“ ter prirejani v sostavni harmoniji, deloma iz nekaterih drugih zbirk, oziroma so ponatijene nekatere že samostojno izšle skladbe. Popolnoma novih ali vsaj večini slovenskih pevskih zborov do sedaj le še malo znanih skladb se nahaja v Grumovi cerkveni pesmarici tudi nekaj, a ostanejo v izdatni manjšini.

Razvrstitev glasbenega materiala dobimo v tej zbirki skoro enako kakor v obeh Foersterjevih (prva iz leta 1890., druga iz leta 1903.): Mašne pesmi, pesmi za godove v cerkvenem letu, obhajilne in za blagoslov. Mašne pesmi so dosledno razdeljene v tri dele: I. Vstop, Slava, (Evangelij), Vera; II. Darovanje in Svet; III. Po povzdigovanju, Zavzivanje, Konec. Pri obeh Nedvedovih in pri M. Haydnovi maši, ki ji manjkajo trije spevi, nekoliko moti, ker niso podane te maše celotno in enotno. Veseli nas pa, da so se privzele v zbirko. Zlasti Nedvedovi izredno lepi, zelo originalni in izvzemši nekaj malenkosti — umetniško dovršeni skladbi zaslužita, da se še bolj razširita in ustalita na naših korih. O prvi maši „Jezus sladki“ omenjam mimogrede, da jo je imel pokojni Nedved začetkoma precej drugačno. Bila je bolj kratka in preprosta; pozneje pa jo je napravil daljšo, jo vsestransko opilil in izboljšal.

Za trud in dobro voljo, ki jo je imel gosp. Grum pri sestavljanju in urejevanju te pesmarice, mu gre vsekali hvala. Saj smo že dolgo želeli, naj bi se ali I. del Foersterjeve pesmarice ponatisnil ali sicer primerna pesmarica izdala. V tem zmislu Grumovo pesmarico toplo pozdravljamo. Toda kljub temu nismo ž njo popolnoma zadovoljni. Ker mnogi pogreški v harmoniji in pa posebno čisto poljubno preminjanje, dostikrat naravnost potvarjanje originalov, ki si ga je dovolil g. Grum v več Riharjevih in par drugih pesmih, nam nikakor ne imponira, pač pa le diskreditira celo pesmarico. Zbirke kakor ta cerkvena pesmarica bi morale biti solidne v vsakem oziru, in zato svetujemo vsakomur, kdor ni veščak, naj se takega dela nikar ne loti. Upamo, da se to poslej ne bo več pripetilo; zakaj po sedaj obstoječih sinodalnih določbah za ljubljansko škofijo je treba vse cerkvene skladbe, ki se name ravajo izdati, predložiti ordinariatu oziroma komisiji, ki bo pregledala in odločila, je li so predložene skladbe primerne za izdajo in za cerkvenoglasbeno porabo ali ne. Cerkevne aprobacije Grumova pesmarica žal nima.

Natančneje o posameznostih izpregovorim prihodnjič.

Stanko Premrl.

Razne reči.

— Z veseljem beležimo v našem listu vest, da je „Missa in hon. Ss. Cordis Jesu“ od č. g. Fr. Kimovca, ki jo je „Cerkv. Glasbenik“ prinašal lansko leto v svojih prilogah, sprejeta v katalog splošnega Cec. društva pod št. 3683. Mašo sta ocenila dr. I. N. Ahle in W. Osburg ter se zelo ugodno o nji izrekla. Priporočata jo dobrim in izvežbanim zborom. — Urednik priloge „Cerkv. Glasbenika“ prav iskreno čestita svojemu veledragemu prijatelju in neustrašenemu sodelavcu na cerkvenoglasbenem polju in mu voščil vso srečo tudi v bodoče.

— Zanimivo oporoko je napravil veliki glasbenik Belgijec Frančišek Gevaert (izg. Gévert), ki je pred kratkim umrl. Mož izbranega okusa je hotel imeti kar najpreprostejši pogreb brez vencev in govorov; samo za to je poskrbel, da bi bila glasba pri njegovem pogrebu taka, da bi se ji ne moglo kar nič oporekati. Odredil je v oporoki sledeče: „Želim, da naj se liturgični spevi pri (črni) maši pojo v gregorianskem koralu, če le mogoče, brez spremljanja orgel, izvzemši „Dies irae“, ki naj se poje — želim — po pariškem načinu, tako da se menjata solo in zbor. Tudi to bi si želel, da bi „Absolve“ recital samo en tenor; ofertorij „Domine Jesu Christe“ pa naj pojo trije ali štiri basisti nekoliko manj enakomerno hitro, kakor je zadnje čase navada. Ko bodo truplo nesli iz cerkve, naj se — prosim — poje „De profundis“ v „falsi bordonih“, edina vrsta glasbe, ki naj se čuje pri mojem pogrebu.“ — Kaj poreko tisti, ki morajo še pri črni maši glasbeno venomer brbljati po orglah in kazati svojo nezmožnost, dasi so orgle pri črni maši dovoljene edinole za spremljanje petja? Med pavzami — strogi molk!

Današnjemu listu je pridejana 6. štev. priloge.

Odgovorni urednik lista dr. Andrej Karlin. — Odgovorni urednik glasb. priloge Stanko Premrl. Zalaga Cecilijino društvo. — Tiska Zadružna tiskarna v Ljubljani.